

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Teorie a praxe přípravného řízení trestního

Katedra správní vědy a správního práva

Bakalářská práce

Přestupky proti občanskému soužití

Tomáš Basetlík

2013/2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Přestupky proti občanskému soužití“ zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

vlastnoruční podpis autora

Tímto bych rád poděkoval JUDr. Petru Kolmanovi, Ph.D. za vedení bakalářské práce a manželce Martině za psychickou podporu při psaní této práce.

OBSAH

1	Úvod	4
2	Pojmy přestupek, občanské soužití a osoba blízká	6
3	Skutkové podstaty přestupků proti občanskému soužití	8
3.1	Přestupky proti občanskému soužití	10
3.2	Přestupek podle § 49 odst. 1 písm. a)	10
3.3	Přestupek podle § 49 odst. 1 písm. b)	12
3.4	Přestupek podle § 49 odst. 1 písm. c)	15
3.5	Přestupek podle § 49 odst. 1 písm. d)	21
3.6	Přestupek podle § 49 odst. 1 písm. e)	22
4	Řízení o přestupcích	24
4.1	Příslušnost k projednávání přestupků	24
4.2	Zahájení řízení na návrh	25
4.3	Zahájení řízení z moci úřední	26
4.4	Účastníci řízení	27
4.5	Zastavení řízení	27
4.6	Rozhodnutí ve věci	28
5	Domácí násilí	30
6	Porovnání se slovenskou právní úpravou	32
7	Úvahy de lege ferenda	36
8	Závěr	38
9	Resumé	40
10	Literatura a použité prameny	42

1 Úvod

Přestupky proti občanskému soužití jsou současně s přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích a přestupky proti majetku nejčastěji páchaným protiprávním jednáním. Můžeme možnou příčinu tohoto stavu nalézt v narůstajícím počtu lidí, kteří nejsou schopni respektovat pravidla společného soužití? Nebo za to může prudký rozvoj nových komunikačních prostředků spolu s postupující globalizací, které výrazně změnili komunikaci mezi lidmi? Dle mého názoru mají vliv na mezilidské vztahy v celé společnosti obě uvedené skutečnosti a nejen ty. Každý den můžeme v mezilidském styku pozorovat různé projevy netolerance, agrese, lhaní, podvádění, nepochopení. Ze své praxe mohu říci, že nejčastěji se tak děje mezi rodinnými příslušníky a mezi sousedy.

Nejen přestupky proti občanskému soužití a řízení o nich jsou vymezeny v zákonu České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“). Obecně lze říci, že občanské soužití upravuje Usnesení České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění zákona č. 162/1998 Sb. (dále jen „Listina základních práv a svobod“) a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“).

Téma bakalářské práce „přestupky proti občanskému soužití“ jsem si vybral zejména z důvodu, že se s nimi při mém zaměstnání často setkávám. Tato problematika je pro mne velmi zajímavá a jejím zpracováním se prohloubí mé znalosti, které pak budu moci dále aktivně využívat.

Práce je zaměřena na podrobný rozbor skutkových podstat přestupků proti občanskému soužití a jejich porovnání s vybranými skutkovými podstatami trestných činů. Cílem práce je vymezit jasné hranice mezi jednotlivými přestupky a korespondujícími trestnými činy.

V úvodu práce budou vyjmenovány a vysvětleny pojmy, které s tématem úzce souvisí, a považuji je za důležité pro orientaci v této problematice. Ostatní pojmy budou vysvětleny ve stěžejní části práce, která se týká rozboru jednotlivých skutkových podstat. V kapitole následující shrnu řízení o přestupcích včetně specifické formy zahájení řízení na návrh. Problematika domácího násilí, o které píše v další části práce, je neméně důležitou kapitolou, neboť se domnívám, že domácí násilí přestupky proti občanskému soužití začíná a po nějakou dobu i pokračuje. Rovněž bych chtěl v této práci provést

stručnou komparaci s vybranou zahraniční právní úpravou, ve které se zaměřím na rozdíly znění a vývoje. Pro toto porovnání jsem zvolil Slovenskou republiku, neboť naše i slovenská právní úprava vycházela ze stejných základů.

Závěr práce je věnován úvahám o přestupcích proti občanskému soužití de lege ferenda v návaznosti na platný právní stav.

2 Pojmy přestupek, občanské soužití a osoba blízká

Pro orientaci v dané problematice považuji za důležité vysvětlit některé pojmy, které budou dále použity. Za základní pojmy považuji „přestupek“, „občanské soužití“ a „osoba blízká“. Ostatní pojmy týkající se přestupků proti občanskému soužití budou vysvětleny v průběhu této práce.

Přestupek – je jedním z deliktů správních, který zákon o přestupcích vymezuje jako zaviněné jednání, porušující nebo ohrožující zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v zákonu o přestupcích nebo v jiném zákoně, nejde-li o trestný čin nebo jiný správní delikt, který je postižitelný podle zvláštních právních předpisů.¹ „*Toto pojmové vymezení přestupku je založeno na kombinaci materiálního a formálního vymezení. Přestupek může být jen nedovolený, protiprávní čin. Z okolností vylučujících protiprávnost upravuje zákon o přestupcích výslovně jednání v nutné obraně, jednání v krajní nouzi a jednání na příkaz. Od nich je nutno odlišovat okolnosti, které jsou důvodem zániku trestnosti. Souhrn typových znaků přestupku tvoří skutkovou podstatu přestupku, která je charakterizována objektem, objektivní stránkou, subjektem a subjektivní stránkou přestupku. Osobu, která svým jednáním naplnila všechny uvedené znaky, označujeme jako pachatele přestupku. Právním následkem přestupku je sankce za přestupek. Přestupek navazuje do jisté míry na trestný čin. Orgány činné v trestním řízení přestupky neprojednávají, ale v případě, že dospějí k závěru, že skutek by mohl mít znaky přestupku, buď odevzdají trestní věc jinému orgánu (odevzdání trestní věci jinému orgánu), nebo ji postoupí jinému orgánu k projednání (postoupení věci v trestním řízení).*“²

Jednotlivé definice přestupků proti občanskému soužití jsou uvedeny v prvním odstavci § 49 zvláštní části zákona o přestupcích. Ve druhém odstavci jsou pak uvedeny sankce vyjádřené výší pokut, které lze za přestupky rozdělené do jednotlivých písmen prvního odstavce udělit.

Občanské soužití – pojem „občanské soužití“ není naším právním řádem definován a jeho obsah je třeba dovodit z ustanovení § 49 zákona o přestupcích. Pojem občanské soužití je použit jednak pro označení jedné z kategorií přestupků a jednak jako znak skutkové podstaty přestupků podle písmene c) tohoto paragrafu. „*Obecně se občanské soužití vymezuje jako souhrn pravidel chování, kdy zachování těchto pravidel*

¹ § 2 odst. 1 zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

² HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 2. rozš. vyd. Praha: C.H.Beck 2003, s. 791.

nad rámec právních norem je považováno podle obecného názoru a přesvědčení jako nutná podmínka klidného a zároveň spořádaného soužití obyvatel, a to nejen v daném místě a čase, ale i situaci.“³

Osoba blízká – pojem osoby blízké je uveden v § 68 odst. 4 zákona o přestupcích. Ten uvádí, že „*osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel, partner. Jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní*“. Obdobnou definici uvádí ustanovení § 22 odst. 1 občanského zákoníku, podle kterého „*osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel, partner. Jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí*“.

Příbuznými v řadě přímé jsou rodiče, děti, prarodiče či vnoučata. „*Jinou osobou blízkou, jejíž újma by byla pociťována určitou osobou jako její vlastní újma, může být například druh, družka, osoba svěřená do pěstounské péče, bratranec, sestřenice, strýc či teta, ke kterým má tato osoba velmi blízko a sdílí s nimi například společné bydlení*.“⁴ Partnerem se pak rozumí osoba, která uzavřela partnerství ve smyslu zákona o registrovaném partnerství.⁵

Pojem osoba blízká sice není v § 49 zákona o přestupcích výslovně uveden, přestože nejvíce přestupků proti občanskému soužití je právě spácháno mezi osobami, které spolu nějakým způsobem přicházejí do styku. Typickými jsou spory mezi příbuznými, sousedy a spolupracovníky v zaměstnání. Tento pojem však velmi úzce souvisí se způsobem vyřízení některých přestupků projednávaných pouze na návrh ve smyslu § 68 zákona o přestupcích (dále jen „návrhový přestupek“), jak bude uvedeno níže.

³ ČERVENÝ, Zdeněk, Václav ŠLAUF a Milan TAUBER. *Přestupkové právo: Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 16. aktualizované vyd. podle právního stavu k 1. 6. 2009. Praha: Linde Praha, 2009. s. 125.

⁴ JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 374.

⁵ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

3 Skutkové podstaty přestupků proti občanskému soužití

Skutková podstata přestupku je tvořena souhrnem typových znaků přestupku. Jednotlivé skutkové podstaty jsou charakterizovány čtyřmi skupinami znaků, kterými jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Tyto čtyři skupiny znaků obsahují obligatorně všechny skutkové podstaty přestupků. Známe i fakultativní znaky skutkové podstaty, kterými jsou místo a čas jednání a hmotný předmět útoku.

Objektem přestupku je zájem společnosti chráněný zákonem. Nemusí být výslovně uveden přímo ve skutkové podstatě přestupku. Objekty rozdělujeme podle stupně obecnosti na obecný objekt, druhový objekt, individuální objekt a hmotný předmět útoku. Obecný objekt je souhrn všech zájmů a hodnot, které přestupkový zákon a další zákony, v nichž jsou přestupky obsaženy, chrání. Druhový objekt je společný skupinám přestupků v určité oblasti. Podle nich se člení systematika zvláštní části přestupkového zákona. Příkladem jsou právě přestupky proti občanskému soužití, proti majetku a další. Individuální objekt pak vyjadřuje konkrétní zájem chráněný jednotlivými ustanoveními zákona. V našem případě se jedná např. o čest, zdraví či práva příslušníků národnostních menšin. Jeho určení má význam pro správnou kvalifikaci skutku, jeho společenské škodlivosti a odlišení od ostatních deliktů. Hmotným předmětem útoku je konkrétní věc, na kterou pachatel přestupku útočí. Příkladem může být hlava poškozeného, do které pachatel udeřil dlaní ruky. Jak již bylo řečeno, jedná se o fakultativní znak.

Objektivní stránku tvoří jednání a následek, které spojuje kauzální nexus (příčinná souvislost). Dalšími, fakultativními znaky, objektivní stránky jsou místo a čas jednání. Ty mají význam pro např. určení působnosti zákona, zánik trestnosti přestupku, příslušnost správního orgánu apod. Jednání je projev lidské vůle, který spočívá v činnosti, případně nečinnosti, tedy opomenutí konání. Jedná se o obligatorní znak objektivní stránky přestupku. Jednotlivé skutkové podstaty mohou způsoby jednání buď blíže vymezovat, stanovovat, že přestupkem je porušení předpisu, nebo určovat pouze následek, aniž by upřesňovaly, jakým jednáním má být způsoben. Následek je porušení nebo ohrožení zájmů chráněných zákonem. Je rovněž obligatorním znakem objektivní stránky přestupku, přestože ve skutkové podstatě nebývá obvykle výslovně vyjádřen. Spočívá může buď v porušení, nebo ohrožení hodnot a zájmů chráněných zákonem. Pak rozlišujeme přestupky poruchové a přestupky ohrožovací. Kauzální nexus je příčinný vztah mezi

jednáním a následkem. Tento vztah je dán tím, že bez určitého jednání by následek nenastal vůbec nebo nenastal určitým způsobem.

Subjektem skutkové podstaty přestupku je pachatel přestupku. Jedná se o osobu, která svým jednáním naplnila všechny znaky skutkové podstaty přestupku. Pachatelem přestupku může být pouze fyzická osoba, která v době činu dovršila 15. rok věku a v době spáchání přestupku byla příčetná. Příčetnost je vymezena negativně, kdy nepřičetný je ten, *„kdo pro duševní poruchu v době spáchání přestupku nemohl rozpoznat, že jde o porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem, nebo nemohl ovládat své jednání. Odpovědnosti se však nezabývá ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, požitím alkoholu nebo užitím jiné návykové látky.“*⁶ *„Vzhledem k neexistenci ustanovení o počítání času v zákoně o přestupcích, lze s ohledem na skutečnost, že je to ve prospěch osoby podezřelé, připustit analogii trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „trestní zákoník“), který ve svém § 139 stanovuje, že: „Kde tento zákon spojuje s plynutím určité doby nějaký účinek, nezapočítává se do ní den, kdy nastala událost určující její začátek.“ Den patnáctých narozenin se proto nezapočítává.“*⁷ Pro osoby mezi 15. a 18. rokem věku, tedy mladistvé, je stanoven zvláštní režim. V rámci přestupkového řízení se v těchto případech dbá zejména na výchovnou roli.

Subjektivní stránka přestupku je chápána jako psychický vztah pachatele přestupku k jeho protiprávnímu jednání a následku jeho jednání. Bez zavinění, které je obligatorním znakem subjektivní stránky přestupku, nemůže vzniknout odpovědnost za přestupek. Podle § 3 zákona o přestupcích *„postačí k odpovědnosti za přestupek zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění“*. Formami zavinění jsou úmysl přímý, kdy pachatel věděl, že svým jednáním poruší nebo ohrozí zájem chráněný zákonem, a chtěl takové porušení nebo ohrožení způsobit. Úmysl nepřímý, kdy pachatel přestupku věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že se tak stane, byl s tím srozuměn. Dále nedbalost vědomá, kdy pachatel věděl, že může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že se tak nestane, a nedbalost nevědomá, kdy pachatel nevěděl, že může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem vědět měl a mohl.

⁶ § 5 odst. 2 zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

⁷ JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 35.

3.1 Přestupky proti občanskému soužití

Ustanovením § 49 zákona o přestupcích je chráněno občanské soužití, a to v oblasti občanské cti, lidské důstojnosti, lidského zdraví, občanských svobod, a dá se říci, že i poklidného soužití obecně, a dále je ochranou před rasovou a jinou diskriminací. Tyto hodnoty jsou chráněny zejména Listinou základních práv a svobod v její hlavě druhé až čtvrté a občanským zákoníkem. Občanský zákoník v § 3 odst. 2 písm. a) uvádí, že *„soukromé právo spočívá zejména na zásadách, že každý má právo na ochranu svého života a zdraví, jakož i svobody, cti, důstojnosti a soukromí“*. V § 81 odst. 2 občanského zákoníku je dále uvedeno, že *„ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy“*. Práva příslušníků národnostních menšin upravuje zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. (dále jen „menšinový zákon“).⁸

3.2 Přestupek podle § 49 odst. 1 písm. a)

Přestupku se podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích dopustí ten, *„kdo jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch“*. Objektem je občanské soužití, druhovým objektem je pak zájem na ochraně cti každého. *„Čest (od slovesa ctíti) je to, čím si člověk zaslouhuje i získává úctu a důvěru a co ztrácí podvodem, zradou, zbabělostí, tedy tam, kde zklamal důvěru druhých, kteří se na něho spoléhali. Patří mezi ty základní lidské pojmy, které je obtížné definovat.“*⁹ Jedná se o neurčitý právní pojem, *„jehož obsah musí případ od případu posuzovat správní orgán a na základě všestranného posouzení dané situace rozhodnout, zda je v daném případě jeho obsah naplněn či nikoliv“*.¹⁰ Jednáním je urážka jiného nebo jeho vydání v posměch, a to nespecifikovaným způsobem. Proto může být provedeno např. ústně, písemně, gestikulací, technickými prostředky, veřejně, v soukromí, před poškozeným i bez jeho přítomnosti. Následkem tohoto jednání je pak újma na cti poškozeného. Výrok samotný musí být způsobilý jiného urazit, poškozený se

⁸ § 1 odst. 1 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů.

⁹ Čest. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. 2014. [vid. 10.2.2014].

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.2.2008, sp. zn. 7 As 13/2007-56.

musí cítit být výrokem uražen. Subjekt je obecný, vyjádřený slůvkem „kdo“. Pachatelem tedy může být jakákoliv fyzická osoba starší 15-ti let, která byla v době spáchání skutku příčetná. Postačuje zavinění z nedbalosti. Vyloučena je však nedbalost nevědomá, neboť *„přestupku formou hanlivého výroku se dopouští pouze ten, kdo si může být vědom, že jeho výrok v dané situaci, v dané skupině obyvatel, tedy v celkovém společenském kontextu, může být hanlivý“*.¹¹

Tato skutková podstata přestupku představuje další způsob ochrany občanského soužití, konkrétně cti člověka, vedle občanského zákoníku a trestního zákoníku. V § 81 odst. 2 občanského zákoníku je uvedeno, že *„ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy“*.

Korespondujícím trestným činem pro případ ublížení na cti je trestný čin Pomluva podle § 184 trestního zákoníku, který v odst. 1 uvádí: *„Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu...“*. Odstavec 2 zvyšuje závažnost činu, jestliže pachatel spáchá uvedený čin tiskem, rozhlasem, televizí, filmem, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

*„Jednání naplňující skutkovou podstatu přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích nebo trestného činu pomluvy podle § 184 trestního zákoníku je vždy rovněž v hrubém rozporu s § 81 odst. 2 občanského zákoníku. Proto pokud jednání osoby není v rozporu s ustanovením § 81 odst. 2 občanského zákoníku, nemůže odporovat ani § 49 zákona o přestupcích ani § 184 trestního zákoníku pro nedostatek naplnění formálních a materiálních znaků přestupku či trestného činu.“*¹²

*„Za určitých okolností může být urážka na cti i trestným činem. Opakované urážlivé chování k soudu při soudním jednání nebo znevažování soudu může být trestným činem pohrdání soudem podle § 336 písm. b) trestního zákoníku.“*¹³ Dalším příkladem je trestný čin urážka mezi vojáky podle § 378 trestního zákoníku nebo ublížení parlamentáři podle

¹¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.1.2007, sp. zn. 2 As 60/2006-53.

¹² HORZINKOVÁ, Eva a Helena KUČEROVÁ. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou: a přehled zákonů obsahujících skutkové podstaty přestupků*. 1. vyd. podle právního stavu účinného k 1.4.2009. Praha: Leges, 2009, s. 158.

¹³ HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 2. rozš. vyd. Praha: C.H.Beck 2003, s. 1066.

§ 417 trestního zákoníku. „Urážka by při naplnění znaků uvedených v § 358 trestního zákoníku mohla být i trestným činem výtržnictví.“¹⁴

„Přestupkem může být pouze čin protiprávní, proto projevem učiněným v mezích čl. 17 Listiny základních práv a svobod (svoboda projevu) není možno naplnit znaky skutkové podstaty přestupku podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích, byť by byl takový projev objektivně ironický či sarkastický a konkrétní osoba by se jím cítila být uražena či zesměšněna, neboť ironie, sarkasmus, vtip a výsměch patří ke svobodě projevu, stejně jako právo svobodně se projevovat patří k demokratickému právnímu státu.“¹⁵

V praxi se nejčastěji jedná o vulgární nadávky. Domnívám se, že oznamování samotných urážek na cti ubývá. Důvodem je zejména nechuť občanů „běhat po úřadech“ a jejich přesvědčení o tom, že se stejně nic nevyřeší. Oproti tomu některé známé osoby z veřejného života řeší takové jednání podáním žaloby u soudu v občanskoprávním řízení s vidinou odškodného.

3.3 Přestupek podle § 49 odst. 1 písm. b)

Přestupku se podle § 49 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích dopustí ten, „kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví“. Z pohledu subjektivní stránky je ke spáchání tohoto přestupku požadováno zavinění z nedbalosti. Při úmyslném zavinění by se jednalo o přestupek podle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích, pokud by se nejednalo o trestný čin. Objektem přestupku je zdraví člověka, hmotným předmětem útoku je živý člověk. Zde ovšem stále hovoříme o takové újmě na zdraví, kterou lze po právní stránce kvalifikovat jako přestupek.

Pojem „ublížení na zdraví“ v přestupkovém zákonu nenajdeme, neboť jej nedefinuje, a tudíž analogicky vyjdeme z trestního zákoníku. Ustanovení § 122 odst. 1 trestního zákoníku uvádí, že „ublížením na zdraví se rozumí stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařské ošetření“. V této souvislosti si musíme uvědomit, že zde je ublížení

¹⁴ HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 2. rozš. vyd. Praha: C.H.Beck 2003, s. 1066.

¹⁵ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice ze dne 20.1.2009, sp. zn. 52 Ca 53/2008-38.

na zdraví definováno jako trestný čin, tudíž je závažnější, než by tomu mohlo být u přestupku. Za ublížení na zdraví, které lze kvalifikovat jako přestupek ve smyslu ustanovení § 49 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích, lze považovat takovou újmu na zdraví, která vznikla z nedbalosti pachatele přestupku, přičemž může, ale nutně nemusí dosahovat takové intenzity, které jako ublížení na zdraví definuje uvedené ustanovení trestního zákoníku, přičemž se nesmí jednat o těžkou újmu na zdraví ve smyslu ustanovení § 122 odst. 2 trestního zákoníku.

„Ublížení na zdraví je zpravidla provázáno např. déletrvajícími bolestmi, horečkami, nespavostí, poruchami nervstva, nechutí k jídlu, nemožností pohybu, upoutáním na lůžko apod. Patří sem také případy, kdy nemoc, kterou již pachatel měl, se zhoršila a jejích příznaků jak co do množství, tak co do intenzity přibýlo. Ublížení na zdraví zpravidla bude nepříznivě ovlivňovat pracovní schopnost, a proto délka pracovní neschopnosti je důležitým kritériem při jeho posuzování. Aby však šlo o ublížení na zdraví v trestněprávním smyslu, musí podle soudní praxe pracovní neschopnost trvat nejméně sedm dní. Pracovní neschopnost však není jediným kritériem, a z toho důvodu může být ublížení na zdraví i např. zranění, které nemělo za následek pracovní neschopnost v délce sedmi dní (např. vyražení několika zubů, které vedlo ke ztížení rozměšňování stravy a výslovnosti po delší dobu), nebo naopak nepůjde o ublížení na zdraví v případě delší pracovní neschopnosti, když šlo jen o drobné zranění (např. na ruce, kdy pracovní neschopnost v délce delší sedmi dní byla ovlivněna tím, že poškozený pracoval v prašném prostředí).“¹⁶

Korespondujícím trestným činem k přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích je trestný čin Ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 trestního zákoníku a co do závažnosti následku na lidské zdraví i poněkud vzdálenější trestný čin Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 trestního zákoníku. Ve všech těchto případech je požadováno zavinění ve formě nedbalosti.

V § 148 odst. 1 trestního zákoníku je uvedeno: *„Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona...“*. Zde spatřujeme zásadní rozdíl, kdy ke spáchání trestného činu je zapotřebí, aby ublížení na zdraví bylo způsobeno porušením důležité povinnosti. Porušení důležité povinnosti nelze spatřovat v jakémkoliv porušení předpisů majících vztah k bezpečnosti života a zdraví, nýbrž jen u takových, u kterých

¹⁶ HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 2. rozš. vyd. Praha: C.H.Beck 2003, s. 1045.

jejich porušení podle obecné zkušenosti značnou měrou zvyšuje možnost ublížení na zdraví, tedy jejichž porušení má zpravidla za následek nebezpečí pro lidské zdraví. „Protože není možné podat alespoň rámcový přehled všech možných důležitých povinností, judikatura poukazuje na jednotlivé, nejtypičtější případy porušení důležité povinnosti, zejména pokud se týkají porušení důležité povinnosti řidiče motorového vozidla“¹⁷ a lékaře.

K výše uvedenému je důležité zmínit, že s účinností od 1.8.2011 jsou přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích uvedeny v § 125c zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), kde § 125c odst. 1 písm. h) uvádí, že „fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví“. Z uvedeného plyne, že taková jednání již nelze po právní stránce kvalifikovat jako přestupek proti občanskému soužití, přestože judikatura je uvedena právě zde.

V § 147 odst. 1 trestního zákoníku je uvedeno: „Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví...“. Trestní zákoník v § 122 odst. 2 uvádí, že „Těžkou újmou na zdraví se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohyzdění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivé útrapy, nebo delší dobu trvající porucha zdraví.“. V případě způsobení těžké újmy na zdraví z nedbalosti se bude vždy jednat o trestný čin, a to bez ohledu na formu zavinění.

V praxi jsme se v minulosti nejčastěji setkávali s již uvedenými přestupky, které pachatel zavinil způsobením dopravní nehody, při které došlo ke zranění. V současné době jsou to hojně medializovaná zranění způsobená nezajištěným volně pobíhajícím zvířetem, nejčastěji psem. Majitel a chovatel psa, nebo osoba, která měla psa svěřeného do péče, musí vyvinout vyšší míru opatrnosti a předvídatosti a zabezpečit psa takovým způsobem, aby nemohl nikoho zranit, a rovněž si musí být vědom možnosti neočekávané reakce psa.¹⁸ To samozřejmě platí nejen pro majitele psa, ale i pro majitele jiných, doma chovaných zvířat.

¹⁷ , Jiří a kol. a : s a judikaturou

. 1. vyd.

podle stavu k 1.1. 2010. Praha: Leges, 2009, s. 186.

¹⁸ Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21.12.2007, sp. zn. 4 As 40/2007-53 a rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3.4.2013, sp. zn. 1 A 20/2011-19.

3.4 Přestupek podle § 49 odst. 1 písm. c)

Přestupku se podle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích dopustí ten, „*kdo úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním*“. Zde jsou uvedeny příklady hrubého jednání, které jsou schopny narušit občanské soužití.¹⁹ Z pohledu subjektivní stránky je ke spáchání tohoto přestupku požadováno zavinění ve formě úmyslu.

Vyhrožování újmou na zdraví je takový projev pachatele, jehož následkem by bylo ublížení na zdraví v případě, že by byly vyhrůžky naplněny. Toto ustanovení dále blíže nestanoví další podmínky, jakou formu má vyhrůžka mít. Nejčastější je to verbální projev, ale vyhrůžka může být provedena i gestem nebo písemně, dále může být uskutečněna přímo před poškozenou osobou nebo bez její přítomnosti.

Korespondujícím trestným činem pro případ vyhrožování újmou na zdraví bude trestný čin Nebezpečné vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku, který v odst. 1 uvádí: „*Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu...*“.

Zatímco přestupkem je vyhrožování způsobením újmy na zdraví, pak trestným činem je vyhrožování usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou. O trestný čin se bude jednat pouze v případě, že vyhrůžky vzbudí důvodnou obavu, že budou naplněny. Podstatné bude zjistit kým, komu, jakým způsobem a za jakých okolností bylo vyhrožováno a tyto zjištěné skutečnosti následně všechny vyhodnotit. „*Přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku, který pachatel spáchal vůči dítěti, je třeba zpravidla považovat za společensky škodlivý. Dítě totiž vnímá určité projevy lidského chování citlivěji než dospělý člověk a jeho psychika je zranitelnější. Proto pokud pachatel použije vůči poškozenému dítěti takové projevy, které by průměrný dospělý jedinec ještě nemusel vnímat jako vyhrožování ve smyslu citovaného přečinu, je za splnění všech formálních znaků na místě závěr o dostatečné společenské škodlivosti takového činu.*“²⁰

¹⁹ JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 293.

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17.4.2013, sp. zn.. 8 Tdo 308/2013-26.

Drobné ublížení na zdraví je dalším z neurčitých právních pojmů, se kterými se u přestupků proti občanskému soužití setkáváme. Pojem ublížení na zdraví byl již vysvětlen u předchozí skutkové podstaty.

Máme-li se pokusit o definici pojmu „drobné ublížení na zdraví“ pro účely zákona o přestupcích, pak je třeba základ této definice hledat v již uvedeném ustanovení § 122 odst. 1 trestního zákoníku. Ten pro trestný čin požaduje, aby porucha zdraví nebo jiné onemocnění trvalo „nikoli jen po krátkou dobu“ a rovněž „vyžaduje lékařského ošetření“. U přestupku tedy můžeme přistoupit na to, že porucha zdraví nebo jiné onemocnění bude trvat maximálně jen po krátkou dobu, přičemž není nezbytně nutné, aby vyžadovalo lékařské ošetření. Definici „drobné ublížení na zdraví“ pro účely zákona o přestupcích bychom tedy mohli formulovat takto: „Drobným ublížením na zdraví se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí jen po krátkou dobu znesnadňuje obvyklý způsob života poškozeného, přičemž nutně nevyžaduje lékařské ošetření.“

Tímto se dostáváme k dalšímu neurčitému pojmu, kterým je „krátká doba“. Nejjednodušším argumentem pro výklad tohoto pojmu by se mohla jevit délka pracovní neschopnosti, což ale není zcela přesné. *„Pracovní neschopnost a její trvání, i když je důležitým kritériem při posuzování charakteru poranění, není jediným z rozhodujících kritérií. Skutečný charakter poranění je proto nutno zkoumat i na podkladě dalších okolností, zejména toho, jakými příznaky, bolestmi nebo obtížemi, v jaké intenzitě a po jakou dobu se poranění poškozeného projevovalo, jaké lékařské ošetřování si vyžádalo, jaké potíže měl poškozený a zda tyto potíže odpovídaly lékařskému nálezu.“*²¹

Poněkud přesnějším pro vyjádření míry újmy na zdraví je použití termínu „omezení v obvyklém způsobu života“, který adekvátněji vystihuje způsobený následek. *„Mezi omezení v obvyklém způsobu života nelze zařadit pouze omezení spojená s pracovní činností, ale patří mezi ně i znemožnění zejména sportovních aktivit, pokud jsou poškozenými vykonávány pravidelně a v častějších intervalech, neboť i tyto tvoří součást obvyklého způsobu života a tento ovlivňují.“*²²

„Správné závěry o tom, jakou povahu má újma na zdraví, může orgán, který ve věci rozhoduje, učinit jen na základě lékařského nálezu nebo posudku, přičemž však závěr o charakteru a závažnosti újmy na zdraví, tedy o tom, zda v konkrétním případě došlo

²¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2.9.1965, sp. zn. 5 Tz 38/65.

²² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15.10.2003, č.j. 5 Tdo 1066/2003.

*k ublížení na zdraví nebo naopak, že k ublížení na zdraví vůbec nedošlo, je závěrem právním, který přísluší učinit orgánu, který ve věci rozhoduje, a to po zhodnocení všech shora uvedených kritérií, včetně jednoznačného objasnění doby léčení či pracovní neschopnosti u poškozeného. Při právním posouzení jednání pachatele nelze vycházet pouze z toho, jaká újma na zdraví poškozeného byla takovým útokem způsobena, ale je třeba přihlídnout i k okolnostem, za kterých se útok stal, jaké nebezpečí pro napadenou osobu z útoku hrozilo a zejména jaké konkrétní následky spojené s omezením obvyklého způsobu života u poškozeného nastaly a jak dlouho trvaly.*²³

K problematice přestupků je tedy nutné zdůraznit, že každý případ je jiný a je důležité jej tak posuzovat. Drobné ublížení na zdraví, jakožto pojem neurčitý, je třeba vysvětlovat individuálně s ohledem na veškeré zjištěné skutečnosti, tedy délku doby pracovní neschopnosti, nebo délku doby omezení v běžném způsobu života. Není neobvyklé, že poškozený z různých důvodů, kterými mohou být např. i důvody finanční, odmítne vystavení pracovní neschopnosti. To však neznamená, že nedošlo k jeho omezení na běžném způsobu života, neboť práci může vykonávat i přes bolesti, případně může vykonávat jen její část. I z tohoto důvodu nemůže být pracovní neschopnost jediným podkladem pro rozhodnutí.

Korespondujícím trestným činem pro případ drobného ublížení na zdraví je trestný čin Ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku, který v odst. 1 uvádí: „*Kdo jinému ublíží na zdraví...*“ „*Rozdíl mezi tímto trestným činem a přestupkem proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích je mimo jiné v tom, že pachatel trestného činu způsobí poškozenému „ublížení na zdraví“, zatímco pachatel přestupku způsobí „drobné ublížení na zdraví“. Rozdíl tedy spočívá v intenzitě, s níž posuzovaný čin zasáhne do tělesné integrity poškozeného.*“²⁴

Nepravdivé obvinění z přestupku je jednání, kterým pachatel jiného neoprávněně obviní z přestupku, tedy skutku splňujícího podmínky podle § 2 odst. 1 zákona o přestupcích. Pachatel takového jednání si musí být vědom, že jeho obvinění je způsobilé přivodit postih konkrétní osoby za přestupek. Při prošetřování takového skutku je třeba zjistit, zda pachatel označil jinou osobu s úmyslem přivodit jí stíhání za přestupek, nebo zda pouze vyřkl domněnku k osobě pachatele přestupku. V praxi se pak může jednat např.

²³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17.10.2002, sp. zn. 5 Tdo 775/2002.

²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 7.11.2002, sp. zn. 7 Tdo 879/2002.

o výpověď obviněného z přestupku, který se tak snaží v řízení o přestupku bránit a vinu přenést na jinou osobu.²⁵

Korespondujícím trestným činem pro případ nepravdivého obvinění z přestupku je trestný čin Křivé obvinění podle § 345 trestního zákoníku, který v odst. 1 uvádí: „*Kdo jiného lživě obviní z trestního činu...*“ Rozdílem je pak skutečnost, zda byl poškozený obviněn z přestupku, nebo z trestného činu.

Schválnost je další neurčitý pojem, který není v našem právním řádu přesně specifikován. „*Z praxe vyplývá, že se bude jednat o jednání hrubě zasahující do pokojného stavu života jiné osoby, narušující tak současně občanské soužití.*“²⁶

Při vysvětlení pojmu schválnosti můžeme také vycházet ze synonyma slova schválně, kterými jsou slova záměrně, vědomě. Schválností pak bude jednání, které samo o sobě protiprávní být nemusí, avšak pachatel tímto jednáním záměrně narušuje občanské soužití s vědomím, že poškozeného jeho jednání pobouří či jinak poškodí.

„*Schválnosti ve smyslu § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích musí mít povahu hrubého jednání a musí mít schopnost narušit občanské soužití. Hranice mezi hrubým jednáním a „pouhou“ nevhodností, neslušností či jinou nesprávností nejsou dány přesně, jedním z vodítek je však demonstrativní výčet uvedený v ustanovení tohoto paragrafu.*“²⁷

Schválností je natolik široká škála jednání, že korespondující trestný čin, který by charakterizoval schválnost, nelze jednoznačně uvést. Příkladem může být trestný čin Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 trestního zákoníku, který v odst. 2 uvádí: „*Kdo oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru neoprávněně brání...*“. Příkladem takového jednání je majitel domu, který svévolně přeruší nájemníkům dodávky energií, a brání jim tak v řádném užívání bytu. Dalším příkladem mohou být protiprávní jednání, která pachatel provede pouze za účelem svého vlastního pobavení. Např. trestný čin Šíření poplašné zprávy podle § 357 trestního zákoníku, který v odst. 1 uvádí: „*Kdo úmyslně způsobí nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva nějakého místa tím, že rozšiřuje poplašnou zprávu, která je nepravdivá...*“. Typickým příkladem je oznámení výbušného systému ve škole,

²⁵ Ze zápisu z jednání na konzultačním dni pořádaným Ministerstvem vnitra odborem všeobecné správy oddělením správním pro zpracovatele přestupkové agendy na obecní úrovni ze dne 19.9.2006 pod č.j. KD-OÚ 19.9.2006. [vid. 21.2.2014].

²⁶ HORZINKOVÁ, Eva a Helena KUČEROVÁ. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou: a přehled zákonů obsahujících skutkové podstaty přestupků*. 1. vyd. podle právního stavu účinného k 1.4.2009. Praha: Leges, 2009, s. 215.

²⁷ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2011, sp. zn. 1 A 24/2010-22.

na úřadu či v obchodním centru, mnohdy právě pouze za účelem pobavení se. Určitým typem „schválností“ pak může být i trestný čin Nebezpečné pronásledování podle § 354 trestního zákoníku, kterého se dopustí mj. ten, „*kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*²⁸ *vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*²⁹ *omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života,*³⁰ *nebo zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu.*“³¹ Vyšší společenská škodlivost je však v těchto případech dána tím, že tato jednání jsou způsobilá vzbudit v poškozeném důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých.

Jiné hrubé jednání je takové jednání, které lze považovat za hrubě narušující občanské soužití a není výslovně uvedeno v předchozích ustanoveních. „*Musí jít o jednání, které narušuje občanské soužití takovou měrou, že podle obecného názoru a přesvědčení překračuje rámec pouhé nevhodnosti (nesprávnosti). Je třeba proto důsledně odlišit jednání hrubé a jednání jinak nevhodné, např. porušení pravidel slušnosti či zdvořilosti. Hranice mezi nimi není ostrá. Určitým vodítkem pro posouzení, zda jednání je hrubé a má být postiženo jako přestupek, jsou jednání, která jsou v § 49 odst. 1 písm. c) jako hrubá výslovně označena. Hrubým jednáním narušujícím občanské soužití je např. vyhrožování jinou újmou než újmou na zdraví, pomlouvání, vydírání, za podmínky, že nejde o trestný čin.*“ Toto vymezení pojmu „jiné hrubé jednání“ od samotného stěžovatele v řízení o kasační stížnosti zhodnotil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31.3.2010, sp. zn. 2 As 84/2009-64 jako „*obecně velmi správně vymezený rámec*“.

Korespondujícím trestným činem pro případ jiného hrubého jednání by mohl být trestný čin Výtržnictví podle § 358 trestního zákoníku, který v odst. 1 uvádí: „*Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí...*“. Rozdíl mezi trestným činem a přestupkem vyjadřuje míra společenské škodlivosti. Zatímco u přestupku jiného hrubého jednání nejsou stanoveny žádné podmínky ohledně místa nebo způsobu spáchání skutku, u trestného činu výtržnictví je požadováno, aby byl skutek spáchán veřejně nebo na místě veřejnosti

²⁸ § 354 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

²⁹ § 354 odst. 1 písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

³⁰ § 354 odst. 1 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

³¹ § 354 odst. 1 písm. e) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

přístupném. Za trestný čin výtržnictví nelze považovat jakékoli fyzické napadení jiného, spáchané veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. „*Pro tento trestný čin je typický zjevně neuctivý a neukázněný postoj pachatele k zásadám občanského soužití. Při posuzování formálních znaků skutkové podstaty uvedeného trestného činu je proto třeba hodnotit, za jakých okolností byl čin spáchán, zda šlo o pohnutku, kterou pachatel projevil aroganci vůči ostatním osobám, anebo zda byl např. vyprovokován a vybočil jen z rámce normální reakce. V této souvislosti je nutno hodnotit i další okolnosti případu, zejména věk pachatele, intenzitu útoku a způsob provedení činu. Důležité je i zhodnocení materiální podmínky trestného činu s přihlédnutím k osobě pachatele a následku jeho jednání, včetně odezvy u veřejnosti.*“³²

Dalším korespondujícím trestným činem by mohl být trestný čin Vydírání podle § 175 trestního zákoníku, který v odst. 1 uvádí: „*Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl...*“. Zde jsou uvedené vyhrůžky použity k tomu, aby poškozenou osobu přinutily něco konat, opominout nebo strpět. Jestliže by pohrůžky bezprostředního násilí byly použity ke zmocnění se cizí věci, jednalo by se o trestný čin Loupež podle § 173 trestního zákoníku, který v odst. 1 uvádí: „*Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci...*“.

Nejčastěji se setkáváme s různými formami schválností, které poškozeného omezují při výkonu jeho běžných činností. Páchány jsou nejčastěji mezi rodinnými příslušníky a mezi sousedy. Jako příklad ze své praxe uvádím složení hromady dřeva před výjezdem z garáže, vylití oleje do boty, pomazání čelního okna vozidla marmeládou smíchanou s hořčicí. Častým projevem sporů je i vyhrožování újmou na zdraví a následné fyzické napadení, při kterém dojde ke zranění. Takové jednání je často spojeno s požíváním alkoholu, při kterém dojde k řešení malicherných sporů a bývá doprovázeno nadávkami. Jiným hrubým jednáním je pak prakticky cokoli, co lze kvalifikovat jako přestupek proti občanskému soužití a co není výslovně uvedeno ve skutkové podstatě.

³² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 6.12.2001, sp. zn. 3 Tz 208/2001.

3.5 Přestupek podle § 49 odst. 1 písm. d)

Přestupku podle § 49 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích se dopustí ten, „*kdo omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin*“. Ke spáchání tohoto přestupku postačuje zavinění ve formě nedbalosti.

„Národnostní menšina“ je definována v § 2 odst. 1 menšinového zákona. Ten uvádí, že „*národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo*“. Dle druhého odstavce uvedeného paragrafu „*příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti*“.

„*Ve smyslu Statutu Rady vlády pro národnostní menšiny a rovněž ve smyslu důvodové zprávy k zákonu o právech příslušníků národnostních menšin jsou za národnostní menšiny žijící na našem území tradičně a dlouhodobě považovány menšina bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, rakouská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská, srbská a ukrajinská. K určování příslušníků národnostních menšin, které tradičně a dlouhodobě žijí na území České republiky, pro potřeby správního řízení podle správního řádu, přijal závěr též poradní sbor ministra*“.³³

Práva národnostních menšin jsou uvedena v hlavě druhé menšinového zákona. Konkrétně se jedná o svobodnou volbu příslušnosti k národnostní menšině (§ 4), právo na sdružování příslušníků národnostní menšiny (§ 5), právo účasti na řešení záležitostí týkajících se národnostní menšiny (§ 6), právo na užívání jména a příjmení v jazyce národnostní menšiny (§ 7), právo na vícejazyčné názvy a označení (§ 8), právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním styku a před soudy (§ 9), právo na užívání jazyka národnostní menšiny ve věcech volebních (§ 10), právo na vzdělávání v jazyce národnostní

³³ HORZINKOVÁ, Eva a Helena KUČEROVÁ. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou: a přehled zákonů obsahujících skutkové podstaty přestupků*. 1. vyd. podle právního stavu účinného k 1.4.2009. Praha: Leges, 2009, s. 215.

menšiny (§ 11), právo na rozvoj kultury příslušníků národnostních menšin (§ 12) a právo na rozšiřování a přijímání informací v jazyce národnostní menšiny (§ 13).

Korespondujícími trestnými činy k přestupku podle § 49 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích mohou být trestné činy Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 trestního zákoníku, který v odst. 2 uvádí: „*Kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání...*“; Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny podle § 355 trestního zákoníku, který v odst. 1 písm. a) uvádí: „*Kdo veřejně hanobí některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu...*“ a v odst. 1 písm. b) uvádí: „*Kdo veřejně hanobí skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání...*“; Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 trestního zákoníku, který v odst. 1 uvádí: „*Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků*“.

3.6 Přestupek podle § 49 odst. 1 písm. e)

Přestupku podle § 49 odst. 1 písm. e) zákona o přestupcích se dopustí ten, „*kdo působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný*“. Ke spáchání tohoto přestupku postačuje rovněž zavinění ve formě nedbalosti, přičemž ze samotného znění tohoto ustanovení vyplývá, že pachatelé musí být o poškozeném známa některá z uvedených skutečností, pro kterou mu újmu způsobuje.

„*Jedná se o skutkovou podstatu přestupku spočívající v diskriminaci osoby z uvedených důvodů s ohledem na potřebu širšího vymezení proti-diskriminačního opatření*

vycházejícího ze směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29.6.2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.“³⁴

„K naplnění této skutkové podstaty přestupku je třeba působení újmy jinému. Zákon o přestupcích však pojem „újma“ nedefinuje. Můžeme si ji pro tyto účely vymezit jako např. újmu na vážnosti u spoluobčanů, v zaměstnání, v rodinných vztazích. Z jazykového výkladu vyplývá, že se jedná o trvající přestupek, který spočívá ve vyvolání protiprávního stavu, který je nepřetržitě udržován.“³⁵

Korespondujícími trestnými činy k přestupku podle § 49 odst. 1 písm. e) zákona o přestupcích mohou být trestné činy uvedené u předchozí skutkové podstaty.

Ve své praxi jsem se s přestupkem uvedeným pod písmenem d) a písmenem e) nesetkal. Rovněž se mi nepodařilo dohledat ani žádnou judikaturu.

³⁴ JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 296.

³⁵ JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 297.

4 Řízení o přestupcích

Řízení o přestupcích je upraveno především v části třetí zákona o přestupcích v § 51 až § 88. Jde o zvláštní druh správního řízení, při kterém je subsidiárně využíváno zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), a to v případech, které zákon o přestupcích upravuje pouze částečně nebo je neupravuje vůbec. Vztah přestupkového zákona a správního řádu upravuje § 51 zákona o přestupcích, který uvádí, že *„není-li v přestupkovém nebo jiném zákoně stanoveno jinak, vztahují se na řízení o přestupcích předpisy o správním řízení“*. Ve správním řádu je vztah obecné a speciální právní normy upraven hned v § 1 odst. 2. Ten uvádí, že *„správní řád nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup“*.

4.1 Příslušnost k projednávání přestupků

Přestupky projednávají obecní úřady, zvláštní orgány obcí, nebo jiné správní orgány, stanoví-li tak zvláštní zákon. Jedná se o tzv. věcnou příslušnost k projednávání přestupků. Jiné správní orgány mohou být stanoveny jednak zvláštním zákonem, tak i samotným zákonem o přestupcích. Příkladem je příslušnost k blokovému řízení, ve kterém mohou přestupky projednávat i orgány Policie České republiky, orgány státního odborného dozoru nad bezpečností práce nebo orgány ochrany veřejného zdraví. Příslušnost k projednávání přestupků blíže specifikuje § 53 zákona o přestupcích, který určuje, jaké přestupky projednávají všechny obce a jaké projednávají obecní úřady obce s rozšířenou působností, a určuje tak tzv. funkční příslušnost. Dále vymezuje přestupkové komise a s ohledem na její členění i situaci v hlavním městě Praha. V § 55 přestupkového zákona je řešena místní příslušnost orgánů vyřizujících přestupky. V první řadě je k projednání přestupku místně příslušný ten správní orgán, v jehož územním obvodu byl přestupek spáchán. To má největší význam zejména pro oblast dokazování, protože právě ten správní orgán, v jehož územním obvodu byl přestupek spáchán, se může nejrychleji a nejhospodárněji např. seznámit s místem činu, provést jeho ohledání, vyslechnout svědky, a postupovat tak v souladu se základními zásadami správního řízení. V případech, kdy místo spáchání přestupku nelze spolehlivě zjistit, nebo byl přestupek spáchán v cizině státním občanem České republiky anebo cizincem, který má trvalý pobyt na území České

republiky, je místně příslušný ten správní orgán, v jehož územním obvodu pachatel má nebo naposledy měl trvalý pobyt. S ustanovením druhého odstavce § 55 zákona o přestupcích souvisí ustanovení § 8 zákona o přestupcích, které mj. uvádí, že „*podle přestupkového zákona se posuzuje též přestupek proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. b) a c) a přestupek proti majetku podle § 50, který spáchal v cizině státní občan České republiky anebo cizinec, který má trvalý pobyt na území České republiky, pokud takové jednání nebylo v cizině projednáno*“. Místně příslušný může být i ten správní orgán, v jehož obvodu se pachatel přestupku zdržuje nebo pracuje, a to s ohledem na možnost usnadnění projednání nebo jiný důležitý důvod, kterým může být např. imobilita pachatele. Podmínkou je, aby byla věc k vyřízení postoupena věcně příslušnému správnímu orgánu.

4.2 Zahájení řízení na návrh

Mezi návrhové přestupky patří všechny přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích, tedy přestupky ublížení na cti urážkou, nebo vydáním v posměch. Dále přestupky spáchané mezi osobami blízkými, a to ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 49 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích, úmyslné narušení občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním podle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích, dále přestupky proti majetku podle § 50 zákona o přestupcích a přestupky podle § 125c odst. 1 písm. h) zákona o silničním provozu (zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), tedy ublížení na zdraví jinému způsobením dopravní nehody. Tyto přestupky se projednávají jen na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka ve smyslu § 68 zákona o přestupcích. U návrhových přestupků správní orgán věc odloží ještě před zahájením řízení v případě, že návrh na zahájení řízení o přestupku podán nebyl nebo byl podán opožděně. Návrh je třeba podat nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy byl přestupek spáchán, a to příslušné obci, resp. orgánu obce, v jejímž územním obvodu byl přestupek spáchán, resp. v případě, že navrhovatel nebyl jeho spáchání přítomen, do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o jeho spáchání dozvěděl, anebo se dozvěděl o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. V návrhu musí být uvedeno, kdo je

postiženou (uraženou) osobou, koho navrhovatel označuje jako pachatele a kde, kdy a jakým způsobem měl být přestupek spáchán. Zákonem stanovená tříměsíční lhůta je prekluzivní, tedy jejím marným uplynutím dochází k zániku práva, a zahájení řízení tak již není možné.³⁶ V případě podání návrhu správní orgán hodnotí, zda návrh podala osoba oprávněná k jeho podání, zda byla dodržena lhůta pro podání návrhu a zda návrh obsahuje všechny náležitosti předepsané zákonem. Ze znění § 78 zákona o přestupcích plyne, že v případech přestupků urážky na cti se správní orgán pokusí uraženého na cti a obviněného z přestupku usmířit.

4.3 Zahájení řízení z moci úřední

Pokud se nejedná o přestupky projednávané pouze na návrh, jak bylo uvedeno výše, projednávají se přestupky z úřední povinnosti. Podkladem pro zahájení řízení o přestupku může být oznámení o přestupku získané od státního orgánu, orgánu policie nebo obce, právnické osoby nebo od občana. Podkladem může být rovněž poznatek z vlastní činnosti správního orgánu či postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. Doručením oznámení o přestupku příslušnému správnímu orgánu však nedochází automaticky k zahájení řízení o přestupku. Správní orgán nejprve posoudí, zda jsou dány důvody pro zahájení takového řízení či nikoli. Pokud ale správní orgán dojde k závěru, že jsou dány důvody pro zahájení řízení, má povinnost tak učinit, a to bezodkladně, nejpozději však do šedesáti dnů. V ostatních případech, pokud neshledá důvod pro postoupení věci jinému orgánu, věc odloží ještě před zahájením řízení. Důvodem pro takové odložení je skutečnost, že osoba podezřelá z přestupku požívá výsad a imunit, v době spáchání přestupku nedovršila patnáctý rok věku nebo trpěla duševní poruchou nebo zemřela před zahájením řízení. Správní orgán musí rovněž ještě před zahájením řízení věc odložit, jestliže oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku, o skutku se koná trestní stíhání nebo již bylo pravomocně rozhodnuto orgánem činným v trestním řízení anebo v blokovém řízení, o skutku se koná řízení u jiného správního orgánu nebo o něm bylo již jiným správním orgánem pravomocně rozhodnuto, o skutku bylo rozhodnuto v disciplinárním řízení, kdy uložené opatření z tohoto rozhodnutí považuje správní orgán

³⁶ JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 372-373.

za postačující, nebo nezjistil-li do šedesáti dnů skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě. V případě, že o to oznamovatel požádá, vyrozumí ho správní orgán ve lhůtě do třiceti dnů od oznámení o přijatých opatřeních.

4.4 Účastníci řízení

Kdo je účastníkem v řízení o přestupku, vymezuje § 72 zákona o přestupcích. Jsou jimi obviněný z přestupku; poškozený, pokud jde o projednávání náhrady majetkové škody způsobené přestupkem; vlastník věci, která může být zabrána nebo byla zabrána, v části řízení týkající se zabránění věci a navrhovatel, na jehož návrh bylo zahájeno řízení o přestupku podle § 68 odst. 1 zákona o přestupcích. Vymezení účastníků řízení je taxativní, a nikdo jiný tak účastníkem v řízení o přestupku být nemůže.

„Obligatorně musí být tímto účastníkem pouze obviněný z přestupku, protože bez něho by z povahy věci nebylo možné řízení o přestupku určité osoby vůbec vést. O tom, zda bude účastníkem rovněž poškozený, vlastník věci, která může být zabrána nebo byla zabrána, nebo navrhovatel návrhového přestupku pak záleží na okolnostech daného případu. Určité výsadní postavení obviněného z přestupku se pak projevilo mimo jiné v tom, že bylo výslovně upraveno v § 73 zákona o přestupcích. Ten určuje, od kdy se určitá osoba obviněným z přestupku stává a jaká práva musí mít zaručena.“³⁷

4.5 Zastavení řízení

Důvody pro zastavení řízení o přestupku v jeho průběhu jsou uvedeny v § 76 zákona o přestupcích. Řada důvodů uvedených v tomto paragrafu odpovídá důvodům pro odložení věci před zahájením řízení (§ 66 zákona o přestupcích), a to zejména proto, že skutečnost, pro kterou odpadne důvod řízení vést nebo na základě které by mělo být řízení zastaveno, nebyla správnímu orgánu před zahájením řízení o přestupku známa. Mezi další důvody pro zastavení řízení pak patří zjištění správního orgánu, že skutek nespáchal obviněný z přestupku; spáchání skutku, o němž se vede řízení, nebylo obviněnému

³⁷ JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 391.

z přestupku prokázáno; odpovědnost za přestupek zanikla; obviněný z přestupku nebo navrhovatel zemřel; navrhovatel vzal svůj návrh na zahájení řízení zpět nebo se k ústnímu jednání bez náležité omluvy po předvolání nedostavil; v řízení o přestupku urážky na cti došlo ke smíru; věc byla postoupena podle § 71 zákona o přestupcích nebo v případě, že sankce, kterou lze za přestupek uložit, je bezvýznamná vedle trestu, který byl nebo bude uložen obviněnému z přestupku za jiný čin v trestním řízení.

4.6 Rozhodnutí ve věci

Podobu výroku rozhodnutí správního orgánu v řízení o přestupku, ve kterém byl obviněný z přestupku uznán vinným, upravuje § 77 zákona o přestupcích. Ustanovení tohoto paragrafu zdůrazňuje všechna kritéria, která nesmí správní orgán ve výroku rozhodnutí opomenout. Patří mezi ně popis skutku s označením místa a času jeho spáchání, vyslovení viny, druh a výměru sankce, popřípadě rozhodnutí o upuštění od uložení sankce, o započtení doby do doby zákazu činnosti, o uložení ochranného opatření, o nároku na náhradu škody a o náhradě nákladů řízení. „*Je nezbytné, aby ve výroku rozhodnutí byla všechna v demonstrativním výčtu uvedená kritéria výslovně zmíněna a dostatečně odůvodněna.*“³⁸ Podobu a obsah samotného rozhodnutí správního orgánu zákon o přestupcích blíže neupravuje. Podpůrně se tak užije část ustanovení správního řádu, která je věnována právě rozhodnutí správního orgánu.³⁹ Rozhodnutí, pokud nestanoví zákon jinak, se vyhotovuje v písemné formě a obsahuje výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků řízení o možnosti odvolání.

Náklady řízení se hradí paušální částkou, kterou stanovuje vyhláška.⁴⁰ Jedná se o částku ve výši 1.000 Kč. V případech, kdy je v řízení o přestupku přibrán znalec nebo více znalců se částka může navýšit, maximálně však na 6.000 Kč.

Přestupek lze rovněž projednat uložením pokuty v blokovém řízení. Jedná se o případy, kdy je přestupek spolehlivě zjištěn, nestačí domluva a obviněný z přestupku je

³⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.2.2004, sp. zn. 7 A 164/2002.

³⁹ § 67 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 167/2012 Sb.

⁴⁰ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 231/1996 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů řízení o přestupcích ve znění vyhlášky č. 340/2003 Sb.

ochoten pokutu zaplatit.⁴¹ Jedná se o specifický druh řízení, kdy příslušnost k blokovému řízení je stanovena v § 86 zákona o přestupcích.

V případech, kdy „není pochybnost o tom, že se obviněný přestupku dopustil, a věc nebyla vyřízena v blokovém řízení, může správního orgán vydat bez dalšího řízení příkaz k uložení napomenutí nebo pokuty“.⁴² Jedná se o tzv. příkazní řízení, které je dalším specifickým druhem řízení o přestupku. „Tento institut byl do zákona o přestupcích zaveden v zájmu zjednodušení a urychlení projednávání přestupků.“⁴³ V tomto druhu řízení ani v blokovém řízení nelze projednat návrhové přestupky.

Nejmírnější sankcí, kterou lze za přestupek uložit, je napomenutí. „Jedná se o sankci, která je prostředkem morálního odsouzení pachatele přestupku. Má tedy především výchovnou funkci a používá se při rozhodování o nejméně závažných přestupcích. Uložením sankce napomenutí je přestupek vyřešen a pro pachatele přestupku již nevzniká žádná další povinnost. Sankci napomenutí lze uložit za každý přestupek podle zákona o přestupcích, pokud dle uvážení správního orgánu takováto sankce za spáchání přestupku postačí.“⁴⁴

Dále je zde ještě třeba zmínit další specifický způsob řešení přestupku, kterým je domluva. Jedná se o neformální způsob řešení, který spočívá v upozornění pachatele na jeho protiprávní jednání za podmínky, že takové vyřízení přestupku je dostačující. Jedná se o situace, kdy pachatel svým jednáním naplnil formální znaky přestupku, ale společenská škodlivost je nízká.⁴⁵

⁴¹ § 84 odst. 1 zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

⁴² § 87 odst. 1 zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění zákona č. 67/1993 Sb.

⁴³ JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 480.

⁴⁴ HORZINKOVÁ, Eva a Helena KUČEROVÁ. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou: a přehled zákonů obsahujících skutkové podstaty přestupků*. 1. vyd. podle právního stavu účinného k 1.4.2009. Praha: Leges, 2009, s. 39.

⁴⁵ JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 459.

5 Domácí násilí

Problematika domácího násilí sice není hlavním tématem této bakalářské práce, ale vzhledem k tomu, že domácí násilí s přestupky proti občanskému soužití v některých případech velice úzce souvisí, považuji za důležité tento celospolečenský problém alespoň okrajově nastínit. Při zpracování této kapitoly jsem vycházel zejména z národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011-2014, který je dostupný na webových stránkách Ministerstva vnitra ČR.⁴⁶ Legální definice pojmu domácího násilí není v našem právním řádu nikde zakotvena, avšak dostupná literatura a internet jich nabízí celou řadu. Já jsem se rozhodl nevypisovat ani jednu z nich, neboť za důležitější považuji zmínit znaky, které domácí násilí charakterizují, a tím pojem domácího násilí vymežit. Prvním znakem je opakování a dlouhodobost útoků. Z jednoho útoku jakéhokoli charakteru totiž ještě nelze určit, zda se o domácí násilí jedná, či ne. Může se však jednat o jeho začátek. Druhým znakem je eskalace. Útoky formou urážek se stupňují k psychickému snižování lidské důstojnosti, přidávají se fyzické útoky ohrožující zdraví a v konečném stádiu i život oběti. Pro svou určitou trvalost a různou intenzitu násilných jednání se pak domácí násilí postupně stává součástí běžného života jak ohrožené, tak násilné osoby. Třetím znakem jsou jasné a nezpochybnitelné role ohrožené a násilné osoby. Vzájemná napadání, hádky a rvačky, typické pro tzv. „italskou domácnost“, nejsou domácím násilím. Ohroženou osobou je pak osoba blízká nebo osoba žijící s násilnou osobou ve společné domácnosti, jak vyplývá z ustanovení trestného činu Týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku. Ohroženou osobou tak mohou být například manžel/manželka, druh/družka, ale i rozvedení manžel/manželka, dítě, rodič, prarodič či sourozenec. Proto se domácí násilí liší od ostatních forem delikventního chování zejména tím, že se jedná o násilí ve vztahu osob, vytváří vztah závislosti oběti na pachateli a je zaměřeno na získání moci pachatele nad svou obětí. Prostřednictvím této moci pak násilná osoba určuje chování osoby ohrožené. Čtvrtým a posledním znakem je neveřejnost. Domácí násilí se děje tzv. za zavřenými dveřmi stranou od společenské kontroly. Domácí násilí má různou podobu. Nejčastěji se jedná o kombinaci fyzického, psychického, sexuálního a ekonomického násilí. Týká se lidí na všech úrovních sociálního postavení, bez rozdílu věku, pohlaví, vzdělání či ekonomické situace.

⁴⁶ *Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha, 2011. [vid. 21.2.2014].

Jak jsem již zmínil, v některých případech domácí násilí a přestupky proti občanskému soužití úzce souvisí. Ze své praxe mohu posoudit, že se jedná zejména o jednání násilné osoby v začátcích domácího násilí. Může se jednat o různé druhy urážek formou nadávek, schválnosti a fyzické útoky s drobnou újmou na zdraví. Ohrožená osoba si ani neuvědomuje, že útoky ze strany násilné osoby jsou vedeny soustavně a že se stupňují. Násilná osoba se navenek chová mile a příjemně, své chování ve spoustě případů omlouvá, nikoli však vlastní chybou, ale chybami, kterých se měla dopustit ohrožená osoba, která se postupně s tvrzením násilné osoby ztotožní. Ohrožená osoba v některých případech jednání násilné osoby zprvu oznámí na policii, ale vzhledem ke skutečnosti, že se bude jednat o návrhový přestupek, tento nebude nikdy projednán, neboť ohrožená osoba pod vlivem násilné osoby návrh na projednání nikdy nepodá. Za další oznámení na policii pak mohou ze strany násilné osoby následovat i tresty v podobě dalších útoků nebo zákazů. Další oznámení jsou pak policií přijímána pouze v případech všímavých či empatických sousedů nebo dětí v případech domácího násilí mezi rodiči. Prvotní i další oznámení, byť mohou být ze strany ohrožené osoby zasahujícím policistům vyvracována, jsou pak důležitá pro posouzení, zda se jedná, či nejedná o domácí násilí, a jsou důležitým podkladem pro další kroky orgánů činných v trestním řízení.

6 Porovnání se slovenskou právní úpravou

Ohledně zahraniční právní úpravy problematiky přestupků proti občanskému soužití jsem si vybral porovnání s právní úpravou na Slovensku, a to zejména pro naši společnou historii. Od poloviny roku 1961 byly přestupky proti občanskému soužití upraveny zákonem č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, ve znění pozdějších předpisů a to v § 19 jako přestupky proti socialistickému soužití a dále v § 38 jako provinění proti socialistickému soužití. U nás byl tento zákon zrušen a nahrazen zákonem České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, s účinností od 1.7.1990. Na Slovensku vešel v platnost nový zákon o přestupcích o něco později, a to 6.9.1990. Jednalo se o zákon Slovenské národní rady č. 372/1990 Zb.z., o priestupkoch s účinností od 1.10.1990. Důvody, proč Česká republika a Slovenská republika vydala každá svou právní úpravu, vysvětluje důvodová zpráva k návrhu zákona České národní rady o přestupcích ze dne 24.4.1990⁴⁷ následovně. „Na základě expertizy pracovní skupiny, ustavené ze zástupců republikových ministerstev vnitra, Úřadu vlády ČR, Úřadu vlády SR a Úřadu předsednictva vlády ČSFR, byl přijat závěr, že jako nejschůdnější se jeví vydání komplexní právní úpravy přestupků a jejich projednávání formou zákonů národních rad. Z interpretačního pravidla, zakotveného v čl. 9 ústavního zákona o československé federaci⁴⁸ bylo dále vyvozeno, že předmětná právní úprava náleží výlučně do působnosti České republiky a Slovenské republiky, když není výslovně svěřena do působnosti České a Slovenské Federativní Republiky.“

Jak již bylo řečeno, přestupky proti občanskému soužití jsou na Slovensku upraveny v § 49 zákona Slovenské národní rady č. 372/1990 Zb.z., o priestupkoch, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „slovenský zákon o přestupcích“). Jeho vyhlášené znění se shodovalo se zněním našeho zákona o přestupcích v původním prvním znění, a to včetně výší pokut uvedených ve druhém odstavci.

Původní znění obou uvedených zákonů bylo následující:

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,*
- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,*

⁴⁷ Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky. *Důvodová zpráva k návrhu zákona České národní rady o přestupcích ze dne 24.4.1990*. Společná Česko-slovenská digitální parlamentní knihovna [online]. Praha, 1990. [vid. 21.2.2014].

⁴⁸ Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, ve znění pozdějších předpisů.

- c) *úmyslně uvede nesprávný nebo neúplný údaj před státním orgánem nebo organizací za účelem získání neoprávněné výhody,*
- d) *úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním.*

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 1.000 Kčs a za přestupek podle odstavce 1 písm. b) až d) pokutu do 3.000 Kčs.

Novely slovenského zákona o přestupcích

První novela slovenského zákona o přestupcích byla provedena zákonem č. 524/1990 Zb.z., kdy se s účinností od 1.1.1991 v § 49 odst. 1 písm. c) za slova „státním orgánem“ doplnila čárka a vložila slova „před orgánem obce“.

Druhá, již obsáhlejší, novela slovenského zákona o přestupcích byla provedena zákonem č. 122/2001 Zb.z., kdy s účinností od 5.4.2001 doplňuje o písmena e) a f). Písmeno e) zní: „*od jiného násilím sám nebo za pomoci dalších osob vymáhá majetková práva nebo práva z nich vyplývající, o kterých se domnívá, že mu patří bez vykonatelného rozhodnutí příslušného orgánu*“ a písmeno f) zní: „*napomáhá osobní účastí násilnému vymáhání majetkových práv nebo práv z nich vyplývajících, ačkoli na jejich vymáhání není vykonatelného rozhodnutí příslušného orgánu*“. Se zavedením nových skutkových podstat byly v odstavci 2 stanoveny i sankce za jejich spáchání, kdy za přestupek podle odstavce 1 písm. f) je možno uložit pokutu do 3.000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. e) lze uložit pokutu do 10.000 Kč.

K další změně slovenského zákona o přestupcích nejen v oblasti přestupků proti občanskému soužití došlo až přijetím nové měny, a to zákonem č. 445/2008 Zb.z., kterým se mění některé zákony v působnosti Ministerstva vnitra Slovenské republiky v souvislosti se zavedením měny euro ve Slovenské republice s účinností od 1.1.2009. Uvedený zákon ve druhém odstavci změnil pokuty dosud vyjádřené ve slovenských korunách na eura, a to tak, že za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 33 eur, za přestupek podle odstavce 1 písm. b) až d) a písm. f) lze uložit pokutu do 99 eur a za přestupek podle odstavce 1 písm. e) pokutu do 331 eur. Ministři financí zemí Evropské unie dne 8.7.2008 rozhodli, že definitivní kurz slovenské koruny k euru je 30,126 korun za euro,⁴⁹ z čehož vyplývá, že výše pokut měněna nebyla, pouze byl proveden převod na jinou měnu s tím, že výsledná částka byla zaokrouhlena dolů na celé číslo.

⁴⁹ *Slovenská koruna*. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. 30.12.2013. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2013 [vid. 28.1.2014].

Novely českého zákona o přestupcích

První novela zákona o přestupcích v oblasti přestupků proti občanskému soužití byla provedena zákonem č. 67/1993 Sb., s účinností od 1.3.1993, kdy se z § 49 odst. 1 vypustila skutková podstata uvedená pod písmenem c), a dosavadní skutková podstata písmena d) byla označena písmenem c). S ohledem na tuto změnu bylo upraveno i ustanovení § 49 odst. 2 týkající se sankce.

Druhá novela byla provedena zákonem č. 273/2001 Sb., s účinností od 2.8.2001, kdy byly v § 49 odst. 1 zavedeny dvě nové proti-diskriminační skutkové podstaty označené písmeny d) a e), které jsou stále platné. V souvislosti s tím byly v odstavci 2 doplněny sankce, kdy za tyto přestupky bylo možno uložit pokutu do 5.000 Kč.

Třetí novela byla provedena zákonem č. 306/2009 Sb., s účinností od 1.1.2010, kterou byla v § 49 odst. 2 změněna výše pokut. Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 5.000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. b) až e) pokutu do 20.000 Kč.

Čtvrtá novela byla provedena zákonem č. 494/2012 Sb., s účinností od 15.1.2013, kdy bylo v § 49 odst. 2 doplněno, že za přestupek podle odst. 1 písm. c) lze spolu s pokutou uložit zákaz pobytu.

K jiným změnám přestupků proti občanskému soužití nedošlo. V porovnání se změnou zákona o přestupcích týkající se proti-diskriminačního opatření došlo ve slovenském zákonu o přestupcích ke změně v souvislosti s přijetím zákona č. 1/2014 Zb.z., o organizaci veřejných sportovních akcí a o změně některých zákonů s účinností od 1.2.2014. Ten ve slovenském přestupkovém zákoně zavádí nový § 47a přestupky extremismu. Zejména se jedná o skutkovou podstatu přestupku uvedenou v § 47a odst. 1 písm. c) slovenského zákona o přestupcích, který uvádí: „*Přestupku extremismu se dopustí ten, kdo se dopustí přestupku podle § 49 odst. 1 písm. a), b) a d) nebo přestupku proti majetku podle § 50 úmyslným zničením nebo poškozením věci z důvodu národnostní, etnické nebo rasové nenávisti nebo nenávisti z důvodu barvy pleti, původu rodu nebo z důvodu náboženského vyznání.*“ Za uvedený přestupek lze uložit pokutu do 500 eur.

Z uvedeného vyplývá, že jak Česká, tak i Slovenská republika vycházely z totožné právní úpravy. Slovensko doposud nepovažovalo za nutné zrušit ustanovení pod písmenem c), přestože přestupek se rovněž překrývá s jednáním uvedeným v § 21 odst. 1 písm. b) slovenského zákona o přestupcích. S ohledem na širší vymezení proti-diskriminačního opatření, které vychází ze směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29.6.2000,

jejímž účelem je stanovit rámec pro boj s diskriminací na základě rasy nebo etnického původu s cílem zavést v členských státech Evropské unie zásadu rovného zacházení, byly v obou zákonech o přestupcích postupně zavedeny nové skutkové podstaty. U nás byly pojaty jako přestupky proti občanskému soužití. Na Slovensku, přestože se nová úprava na znění paragrafu přestupku proti občanskému soužití odkazuje, byla doplněna novým paragrafem jako přestupky extremismu.

Ohledně přestupků proti občanskému soužití násilným vymáháním majetkových práv bez vykonatelného rozhodnutí příslušného orgánu a účasti na něm dle slovenského zákona o přestupcích lze uvést, že v případě neoprávněného uplatňování majetkových práv u nás by se mohlo jednat o občanskoprávní spor a o majetkových právech by musel rozhodnout příslušný soud. V případě užití násilí, které skutková podstata těchto přestupků obsahuje, by se mohlo jednat o protiprávní jednání v rovině přestupku, případně i trestného činu, dle míry užitého násilí a způsobeného následku. Pokud zůstaneme u přestupků, mohlo by násilné jednání spočívat např. ve vyhrožování újmou na zdraví či drobném ublížení na zdraví, čímž by byla naplněna skutková podstata přestupku dle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích [§ 49 odst. 1 písm. d) slovenského zákona o přestupcích].

Porovnáním platných znění českého i slovenského zákona o přestupcích zjišťujeme, že nejčastější protiprávní jednání, která byla uvedena pod písmeny a), b) a d) původních znění obou zákonů, stále beze změn přetrvávají. To poukazuje na skutečnost, že uvedený výčet těchto protiprávních jednání je plně dostačující.

7 Úvahy de lege ferenda

Při úvahách de lege ferenda je třeba vycházet z faktu, že novely zákonů jsou zejména reakcí na negativní jevy ve společnosti s nutností jejich nápravy. V této souvislosti je nutné konstatovat, že ustanovení § 49 odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o přestupcích, v současném znění, je platné beze změny od roku 1990, kdy byl zákon o přestupcích schválen. Z uvedeného by se mohlo zdát, že znění uvedených skutkových podstat je „dokonalé“. Znění skutkových podstat pod písmeny d) a e) uvedeného paragrafu je právě příkladem reakce zákonodárce na negativní jevy ve společnosti, kterými jsou v tomto případě diskriminace národnostních menšin a dalších pod písmenem e) uvedených „odlišných“ osob. Při úvahách de lege ferenda je tedy třeba se zamyslet nad tím, co v současné době je, nebo v blízké budoucnosti může být, negativním jevem, který by mohl být změnou zákona potlačen. Dle mého názoru by se mohlo jednat zejména o úpravu v případech tzv. „domácího násilí“ a tzv. „diváckého násilí“.

Zmíněnou problematiku by mohla pomoci řešit připravovaná centrální evidence přestupků, o které se nejčastěji hovoří v souvislosti s přestupky proti majetku. U přestupků se znaky tzv. „domácího násilí“ by tato evidence mohla napomoci zejména k postihu pachatelů, kteří se často stěhují nebo mění své partnery. Dále by tato evidence napomohla k vykreslení osoby pachatele takového jednání, což by mohlo být podkladem pro rozhodnutí orgánu, který ve věci rozhoduje. Obdobně by mohlo být také postupováno u přestupků se znaky tzv. „diváckého násilí“, tedy protiprávního jednání, kterého se pachatel dopustí v souvislosti se sportovní, kulturní nebo jinou společenskou akcí. Přestupek proti občanskému soužití spáchaný v souvislosti s konáním takové akce by mohl být i samostatnou skutkovou podstatou společně s možností uložení sankce zákazu účasti na sportovní, kulturní nebo jiné společenské akci. Takový opakovaný přestupek by pak mohl být i trestným činem. Jelikož se zejména sportovní akce, na kterých v největší míře dochází k páchání přestupků proti občanskému soužití a proti veřejnému pořádku, konají v rámci téměř celé České republiky, je nereálné, aby si zúčastněné státní orgány takové informace vyměňovaly samy. Není možné, aby orgán, který ve věci rozhoduje, zjišťoval informace k osobě pachatele po celé České republice. Praxí je pouze zpráva z místa bydlíště nebo ze zaměstnání, která nemusí mít patřičnou vypovídací hodnotu. Při prokázání viny by skutečnost, že se pachatel takového jednání již dopustil, měla být rozhodující pro výši sankce s tím, že by měla být jednoznačně vyšší, neboť předchozí sankce se zjevně

minula účinkem a nevedla k nápravě pachatele. Dále lze uvažovat o tom, že opakované páchaní přestupku by mohlo být trestným činem.

O centrálním registru či rejstříku přestupků se hovoří již delší dobu. Hlavní myšlenkou je zejména postih pachatelů, kteří často páchají drobné krádeže a spoléhají na to, že za přestupek dostanou pouze pokutu, kterou ale neuhradí. V této souvislosti jsou dále zmiňovány i přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a někdy i další. Společnou myšlenkou návrhů této úpravy je novela zákona o přestupcích s tím, že centrální registr přestupků bude součástí rejstříku trestů. Dle mého názoru by měl fungovat obdobně jako rejstřík trestů, tedy výstup by měl být ve formě výpisu nebo opisu. Orgán činný v trestním řízení či správní orgán, který bude ve věci rozhodovat, bude mít pro své rozhodnutí více potřebných informací týkajících se osoby pachatele přestupku. Vznik centrálního registru přestupků jednoznačně podporuji, ať již vznikne v jakékoliv podobě, neboť se domnívám, že se jedná o krok správným směrem. Jednodušší bude na základě praxe provést v této oblasti novelu, než vyčkávat sjednocení názoru zákonodárce na to, jak má registr vypadat a jaké přestupky v něm mají být evidovány.

Cílem výše uvedených úvah není větší kriminalizace pachatelů přestupků, ale poukázání na jednání, která by mohla a měla být přísněji postihována zejména v souvislosti s jejich recidivou společně se zavedením nové sankce zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.

8 Závěr

V Českém právním řádu upravuje občanské soužití zejména Listina základních práv a svobod a občanský zákoník. Přestupky proti občanskému soužití jsou uvedeny v § 49 odst. 1 zákona o přestupcích. Jedná se o přestupky proti zdraví, svobodě, osobní cti, lidské důstojnosti, na ochranu dobré pověsti, jména a soukromí. Přestupkem proti občanskému soužití nejsou jen jednání uvedená ve skutkové podstatě tohoto paragrafu. Ustanovení pod písmenem c) uvádí, že přestupkem je i jiné hrubé jednání, tedy takové jednání, které není v předchozích ustanoveních výslovně uvedeno. Proto škála jednání, která mohou být přestupkem proti občanskému soužití, je dosti široká a nelze ji přesně vymezit taxativním výčtem.

Cílem práce bylo stanovit jasnou hranici mezi jednotlivými přestupky a korespondujícími trestnými činy. K tomu musím konstatovat, že hranice jsou značně neurčité a nelze je jednoznačně vymezit. Důležitý je výklad jednotlivých pojmů, soudní judikatura a zejména názor státního zástupce, který by případně podával obžalobu.

V této práci jsem se také zaměřil na vysvětlení a vymezení pojmů, které jsou u jednotlivých skutkových podstat použity. Při tom jsem se setkal se spoustou neurčitých právních pojmů, kdy jsem se pokusil pouze o definici pojmu „drobné ublížení na zdraví“. U ostatních použitých pojmů je definice z mého pohledu prakticky nemožná, neboť rozsah okolností daného protiprávního jednání, kterou tyto neurčité právní pojmy vyjadřují, je značně obsáhlý. Jejich výklad je tudíž závislý na orgánu, který o přestupku rozhoduje a posuzuje, zda je naplněn jejich obsah.

Rovněž jsem ve zkratce shrnul problematiku řízení o přestupcích. Zmínil jsem i řízení o přestupcích projednávaných pouze na návrh, což je pro danou oblast přestupků typické. Dále jsem zmínil problematiku tzv. „domácího násilí“, které s přestupky proti občanskému soužití velmi úzce souvisí, a domnívám se, že přestupky proti občanskému soužití ve většině případů domácí násilí začíná.

V závěru práce jsem provedl stručné porovnání se slovenskou právní úpravou této oblasti, kterým jsem dospěl k závěru, že nejčastější protiprávní jednání, která jsou uvedena pod písmeny a), b) a c) současného paragrafového znění našeho zákona o přestupcích, stále beze změn přetrvávají u nás i na Slovensku. Tato skutečnost vypovídá o tom, že uvedená právní úprava je dostatečná.

Při úvahách de lege ferenda jsem oblast právní úpravy přestupků proti občanskému soužití shledal jako dostatečnou, léty prověřenou. Do budoucna bych považoval za vhodné zavedení centrálního registru přestupků zejména s ohledem na získání informací k osobě pachatele a k případnému odlišnému způsobu řešení v případech recidivy.

9 Resumé

In the legal system of the Czech Republic, the human rights are primarily protected by a resolution of the presidium of the Czech National Council No. 2/1993 Coll., on Declaration of Human Rights, as subsequently amended, and Act No. 89/2012 Coll., the Civil Code, as subsequently amended. These two legal norms ensure the fundamental human rights, which, in the field of coexistence of people, are the right to protection of life and health, the right to protection of freedom, the right to protection of personal honour, the right to protection of human dignity, the right to protection of good reputation, name and privacy. The protection of these values is important for definition of fundamental rules which are necessary for calm and ordered coexistence of people. The summary of these rules makes up a general definition of the civil coexistence.

Within the scope of administrative penalties, personal rights are particularly protected by Act No. 40/2009 Coll., the Penal Code, as subsequently amended, and Act No. 200/1990 Coll., on offences, as subsequently amended. The borderline between a criminal act and an offence is defined by a caused consequence and a rate of a harmful effect on the society. The Penal Code defines which behaviour is a criminal act, including the penalties for such behaviour. The Act on offences protects the same or similar values or interests in many cases, however the harmful effect on the society is smaller within offences than within criminal acts.

Although there is a wide range of fields of law which adjust the coexistence of people, the term “civil coexistence” is not precisely defined in any out of these fields. It is one of the vague legal terms when a decision-making body has to consider every particular case separately and then decide whether the concept of this term is fulfilled or not. In the Act on offences, the offences against the civil coexistence are stated in Section 49 par. 1. According to this section, an offence is committed by a person who causes personal honour harm to somebody, causes bodily harm to somebody due to negligence, violates the civil coexistence purposefully by threatening to cause bodily harm, by causing actual bodily harm, by untruthful allegation of an offence, by intentional or any other rough behaviour, who restricts or prevents the members of national minorities from exercising their rights, or causes harm to somebody for any enumerated reason defined in the law, for instance human skin colour, sexual orientation, religious or political beliefs.

This thesis focuses on the definition of some fundamental terms relating to offences against the civil coexistence and proceedings for the offence. The crucial chapter of the thesis is the chapter analysing facts of the case of offences against the civil coexistence in comparison with corresponding criminal acts. In addition, a short chapter on domestic violence was also included as the offences against the civil coexistence might be the first sign of such behaviour.

10 Literatura a použité prameny

Učebnice, komentáře:

- Č , Zdeně LAUF a Milan TAUBER.
předpisů. 16.
1.6.2009. Praha: Linde Praha, 2009, 431 s. ISBN 978-807-2017-683.
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 2. rozš. vyd. Praha: C.H.Beck 2003, 1340 s. ISBN 80-7179-740-5.
- HORZINKOVÁ, Eva a Helena KUČEROVÁ. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou: a přehled zákonů obsahujících skutkové podstaty přestupků*. 1. vyd. podle právního stavu účinného k 1.4.2009. Praha: Leges, 2009, 366 s. Komentátor. ISBN 978-80-87212-15-8.
- , Jiří a kol.
svobody . 1. vyd. podle stavu k 1.1.2010. Praha: Leges, 2009, 1216 s. ISBN 978-808-7212-226.
- JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. Praha: C.H.Beck, 2013, 610 s. Beckovy komentáře. ISBN 978-807-4005-015.

Právní předpisy:

- Usnesení ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění zákona č. 162/1998 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 15.1.2014].
- Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci ve znění zákona č. 117/1969 Sb., zákona č. 125/1970 Sb., zákona č. 43/1971 Sb., zákona č. 50/1975 Sb., zákona č. 161/1989 Sb., zákona č. 182/1989 Sb., zákona č. 46/1990 Sb., zákona č. 100/1990 Sb., zákona č. 158/1990 Sb., zákona č. 159/1990 Sb., zákona č. 46/1990 Sb., zákona č. 294/1990 Sb., zákona č. 295/1990 Sb., zákona č. 294/1990 Sb., zákona č. 556/1990 Sb., zákona č. 23/1991 Sb., zákona č. 91/1991 Sb., zákona č. 327/1991 Sb., zákona č.

206/1992 Sb., zákona č. 205/1992 Sb., zákona č. 237/1992 Sb., zákona č. 493/1992 Sb. a zákona č. 211/1992 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 10.2.2014]. (zrušen od 1.1.1993).

- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 231/1996 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů řízení o přestupcích, ve znění vyhlášky č. 340/2003 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 13.2.2014].
- Zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku ve znění zákona č. 71/1967 Sb., zákona č. 150/1969 Sb., zákona č. 44/1974 Sb., zákona č. 50/1976 Sb., zákona č. 153/1979 Sb., zákona č. 49/1982 Sb., zákona č. 133/1985 Sb., zákona č. 65/1986 Sb., zákona č. 20/1987 Sb. a zákona č. 87/1987 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 18.2.2014].
- Zákon ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění zákona č. 337/1992 Sb., zákona č. 344/1992 Sb., zákona č. 359/1992 Sb., zákona č. 67/1993 Sb., zákona č. 290/1993 Sb., zákona č. 134/1994 Sb., zákona č. 82/1995 Sb., zákona č. 237/1995 Sb., zákona č. 279/1995 Sb., zákona č. 289/1995 Sb., zákona č. 112/1998 Sb., zákona č. 168/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 151/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 361/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 52/2001 Sb., zákona č. 164/2001 Sb., zákona č. 254/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., zákona č. 273/2001 Sb., zákona č. 274/2001 Sb., zákona č. 312/2001 Sb., zákona č. 6/2002 Sb., zákona č. 62/2002 Sb., zákona č. 78/2002 Sb., zákona č. 216/2002 Sb., zákona č. 259/2002 Sb., zákona č. 285/2002 Sb., zákona č. 311/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 274/2003 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 47/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 559/2004 Sb., zákona č. 586/2004 Sb., zákona č. 95/2005 Sb., zákona č. 379/2005 Sb., zákona č. 392/2005 Sb., zákona č. 411/2005 Sb., zákona č. 76/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 80/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 134/2006 Sb., zákona č. 181/2006 Sb., zákona č. 213/2006 Sb., zákona č. 216/2006 Sb., zákona č. 225/2006 Sb., zákona č. 226/2006 Sb., zákona č. 215/2007 Sb., zákona č. 344/2007 Sb., zákona č. 376/2007 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 309/2008 Sb., zákona č. 314/2008 Sb., zákona č. 484/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 52/2009 Sb., zákona č. 306/2009 Sb., zákona č. 346/2009 Sb., zákona č. 150/2010 Sb., zákona č. 199/2010 Sb., zákona č. 133/2011 Sb., zákona č. 366/2011 Sb., zákona č. 142/2012 Sb., zákona č. 237/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 494/2012 Sb., zákona č. 102/2013 Sb., zákona č.

300/2013 Sb., zákona č. 306/2013 Sb. a zákona č. 308/2013 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 15.1.2014].

- Zákon č. 67/1993 Sb., kterým se mění a doplňují zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, a zákon České národní rady č. 553/1991 Sb., o obecní policii. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 13.2.2014].
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění zákona č. 60/2001 Sb., zákona č. 478/2001 Sb., zákona č. 62/2002 Sb., zákona č. 311/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 436/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 229/2005 Sb., zákona č. 76/2006 Sb., zákona č. 411/2005 Sb., zákona č. 226/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 226/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 215/2007 Sb., zákona č. 170/2007 Sb., zákona č. 374/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 480/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 424/2010 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 133/2011 Sb., zákona č. 133/2011 Sb., zákona č. 133/2011 Sb., zákona č. 297/2011 Sb., zákona č. 329/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 119/2012 Sb., zákona č. 197/2012 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 18/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 297/2011 Sb., zákona č. 101/2013 Sb., zákona č. 233/2013 Sb. a zákona č. 300/2013 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 16.1.2014].
- Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 15.1.2014].
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 167/2012 Sb. a zákona č. 303/2013 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 15.1.2014].
- Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 362/2007 Sb., zákona č. 239/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 142/2012 Sb., zákona č. 89/2012 Sb. a zákona č. 312/2013 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 16.1.2014].

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění zákona č. 306/2009 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 360/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 494/2012 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 259/2013 Sb. a zákona č. 105/2013 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 15.1.2014].
- Zákon č. 306/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a některé další zákony. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 16.1.2014].
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 13.2.2014].
- Zákon č. 494/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 13.2.2014].
- SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb.z., o priestupkoch, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.
- SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 524/1990 Zb.z., kterým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-524>.
- SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 122/2001 Zb.z., kterým sa mení a dopĺňa zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znění nehorších predpisov. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-122>.
- SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 445/2008 Zb.z., kterým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v súvislosti so zavedením meny euro v Slovenskej republike. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-445>.
- SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 1/2014 Zb.z., o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-1>.

Judikatura:

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 2.9.1965, sp. zn. 5 Tz 38/65. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 17.1.2014]. Dostupné pod: ASPI ID JUD453CZ.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6.12.2001, sp. zn. 3 Tz 208/2001. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [vid. 20.1.2014]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptembqgipxixztguza&conversationId=334671>.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.2.2004, sp. zn. 7 A 164/2002. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [vid. 20.1.2014]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptembqgrpxm6lcmvzf63ttonptkmq&conversationId=336821>.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.1.2007, sp. zn. 2 As 60/2006-53. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 17.1.2014]. Dostupné pod: ASPI ID JUD37878CZ.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21.12.2007, sp. zn. 4 As 40/2007-53. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 17.1.2014]. Dostupné pod: ASPI ID JUD106673CZ.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.2.2008, sp. zn. 7 As 13/2007-56. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 17.1.2014]. Dostupné pod: ASPI ID JUD107159CZ.
- Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pob. Pardubice ze dne 20.1.2009, sp. zn. 52 Ca 53/2008-38. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 17.1.2014]. Dostupné pod: ASPI ID JUD153057CZ.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.3.2010, sp. zn. 2 As 84/2009-64. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [vid. 20.1.2014]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptembrgbpxm6lcmvzf63ttonptkmzs&conversationId=334490>.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12.5. 2011, sp. zn. 1 A 24/2010-22. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [vid. 20.1.2014].

Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptembrgfptenbugzpxgys7nzzxg&conversationId=334331>.

- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3.4.2013, sp. zn. 1 A 20/2011-19. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 17.1.2014]. Dostupné pod: ASPI ID JUD240970CZ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.10.2002, sp. zn. 5 Tdo 775/2002. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 17.1.2014]. Dostupné pod: ASPI ID JUD27875CZ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.11.2002, sp. zn. 7 Tdo 879/2002. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 17.1.2014]. Dostupné pod: ASPI ID JUD73958CZ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.10.2003, sp. zn. 5 Tdo 1066/2003. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 17.1.2014]. Dostupné pod: ASPI ID JUD28092CZ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.4.2013, sp. zn. 8 Tdo 308/2013-26. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 17.1.2014]. Dostupné pod: ASPI ID JUD235756CZ.

Elektronické zdroje:

- *Čest*. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. 3.2.2014. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2014 [vid. 10.2.2014]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cest#cite_note-1.
- Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. *Důvodová zpráva k návrhu zákona České národní rady o přestupcích ze dne 24.4.1990*. Společná Česko-slovenská digitální parlamentní knihovna [online]. Praha, 22.4.1990. [vid. 21.2.2014]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1986cnr/tisky/t0228_03.htm.
- *Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha, 15.4.2011.[vid. 21.2.2014]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/5-material-nap-15-04-2011-doc.aspx.

- *Slovenská koruna*. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. 30.12.2013. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2013 [vid. 28.1.2014]. Dostupné z: http://sk.wikipedia.org/wiki/Slovensk%C3%A1_koruna.
- *Zápis z jednání na konzultačním dni pořádaným Ministerstvem vnitra odborem všeobecné správy oddělením správním pro zpracovatele přestupkové agendy na obecní úrovni dne 19.9.2006, č.j. KD-OÚ 19.9.2006*. Pardubický kraj [online]. Praha, 19.9.2006. [vid. 21.2.2014]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/metodika-pravo/67647/prestupky-zapisy-z-konzultacnich-dnu-mv-cr>.